

Wydanie tymczasowe

WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 31 maja 2018 r. (*)

Odesłanie prejudycjalne – Dyrektywa 2002/92/WE – Zakres stosowania – Pojęcie „pośrednictwa ubezpieczeniowego” – Dyrektywa 2004/39/WE – Zakres stosowania – Pojęcie „doradztwa inwestycyjnego” – Doradztwo udzielane podczas pośrednictwa ubezpieczeniowego i dotyczące inwestowania kapitału w ramach ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym – Kwalifikacja działalności pośrednika ubezpieczeniowego wobec braku jego zamiaru do zawarcia rzeczywistej umowy ubezpieczeniowej

W sprawie C-542/16

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Högsta domstolen (sąd najwyższy, Szwecja) postanowieniem z dnia 18 października 2016 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 26 października 2016 r., w postępowaniu:

Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag

przeciwko

Dödsboet efter Ingvar Mattsson,

oraz

Jan-Erik Strobel i in.,

Lisa Bergström i in.,

Ann-Christin Jönsson i in.,

Daniel Röme i in.,

przeciwko

Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag,

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: T. von Danwitz, prezes izby, C. Vajda (sprawozdawca), E. Juhász, K. Jürimäe i C. Lycourgos, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Campos Sánchez-Bordona,

sekretarz: R. Schiano, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 14 września 2017 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag przez P. Sjödina i K. Blomkvista, advokater, oraz A. Martin, C. Waering i P. Öhrna, prawników,
- w imieniu J.E. Strobela i in. przez J. Larssona, advokat,
- w imieniu L. Bergstöm i in. przez L. Bengtssona, A. Elisona i C. Kronströma, advokater,
- w imieniu A.Ch. Jönsson i in. przez H. Asklunda, advokat,
- w imieniu D. Römego i in. przez T. Eliassona, advokat,
- w imieniu rządu szwedzkiego przez H. Shev, C. Meyer-Seitz, A. Falk, L. Swedenborga i F. Bergiusa, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu czeskiego przez M. Smolka, O. Serdulę i J. Vláčila, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez K.P. Wojcika i K. Simonssona, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 21 listopada 2017 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni dyrektywy 2002/92/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie pośrednictwa ubezpieczeniowego (Dz.U. 2003, L 9, s. 3 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 6, t. 4, s. 330).
- 2 Wniosek ów został złożony w ramach sporu obejmującego dwie sprawy pomiędzy, po pierwsze, Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag (zwanym

dalej „Länsförsäkringarem”) a Dödsboet efter Ingvar Mattsson (spadkiem po Ingvarze Mattssonie) oraz, po drugie, Janem-Erikiem Strobelelem i in., Lisą Bergstöm i in., Ann-Christin Jönsson i in., a także Danielem Römem i in. (zwanymi dalej łącznie „Strobelelem i in.”) a Länsförsäkringarem w przedmiocie utraty kwoty zainwestowanej w produkty w ramach ubezpieczeń na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym nabytych w przedsiębiorstwach pośrednictwa ubezpieczeniowego, które to przedsiębiorstwa nabyły ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej w Länsförsäkringarze.

Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa 2002/92

3 W motywach 8, 9 i 17 dyrektywy 2002/92 wskazano:

„(8) Koordynacja przepisów krajowych w sprawie wymogów zawodowych i rejestracji osób podejmujących i prowadzących działalność w dziedzinie pośrednictwa ubezpieczeniowego może przyczynić się zarówno do wprowadzenia jednolitego rynku usług finansowych, jak i do poprawienia ochrony konsumentów w tym zakresie.

(9) Poszczególne rodzaje osób lub instytucji, takie jak: agenci, brokerzy i podmioty gospodarcze »ubezpieczeń bankowych«, mogą rozpowszechniać produkty ubezpieczeniowe. Równe traktowanie podmiotów gospodarczych i ochrona konsumentów wymagają, aby wszystkie te osoby lub instytucje były objęte niniejszą dyrektywą.

[...]

(17) W celu ochrony konsumentów oraz zapewnienia słuszności działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej prowadzonej na jednolitym rynku zasadnicze znaczenie ma współpraca i wymiana informacji między właściwymi władzami”.

4 Artykuł 1 tej dyrektywy, zatytułowany „Zakres”, w ust. 1 stanowi:

„Niniejsza dyrektywa ustanawia zasady podejmowania i prowadzenia działalności przez osoby fizyczne i prawne działające w państwie członkowskim lub osoby, które zamierzają tam podjąć działalność polegającą na pośrednictwie ubezpieczeniowym i reasekuracyjnym”.

5 Artykuł 2 wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Definicje”, stanowi:

„Do celów niniejszej dyrektywy:

[...]

- 3) »pośrednictwo ubezpieczeniowe« oznacza działalność polegającą na wprowadzaniu, proponowaniu lub przeprowadzaniu innych prac przygotowawczych do zawarcia umów ubezpieczenia lub zawieraniu takich umów, lub udzielaniu pomocy w administrowaniu i wykonywaniu takich umów, w szczególności w przypadku roszczenia.

[...]

[...]

- 5) »pośrednik ubezpieczeniowy« oznacza dowolną osobę fizyczną lub prawną, która podejmuje lub prowadzi pośrednictw[o] ubezpieczeniowe za wynagrodzeniem;

[...]”.

- 6 Zgodnie z art. 4 ust. 3 i 4 tej dyrektywy:

„3. Pośrednicy ubezpieczeniowi i reasekuracyjni posiadają ubezpieczenie od odpowiedzialności zawodowej, obejmujące całe terytorium Wspólnoty lub jakąś inną, porównywalną gwarancję odpowiedzialności, wynikającej z zaniedbania zawodowego, opiewającą przynajmniej na 1 000 000 EUR w stosunku do każdego roszczenia oraz 1 500 000 EUR rocznie w stosunku do wszystkich roszczeń, o ile takie ubezpieczenie lub porównywalna gwarancja nie zostały już przewidziane przez zakład ubezpieczeń, zakład reasekuracji lub inny zakład, w którego imieniu działa pośrednik ubezpieczeniowy lub reasekuracyjny lub w którego imieniu pośrednik ubezpieczeniowy lub reasekuracyjny jest upoważniony do działania, lub taki zakład, który ponosi pełną odpowiedzialność za działania pośrednika.

4. Państwa członkowskie podejmują wszelkie niezbędne środki w celu ochrony konsumentów przed niezdolnością pośrednika ubezpieczeniowego do przekazania składki do zakładu ubezpieczenia lub do przekazania kwoty roszczenia lub zwrotu składki ubezpieczonemu.

[...]”.

- 7 Artykuł 12 dyrektywy 2002/92, zatytułowany „Informacje dostarczane przez pośrednika ubezpieczeniowego”, przewiduje w ust. 2 i 3:

„2. Kiedy pośrednik ubezpieczeniowy informuje klienta, iż prowadzi działalność doradczą na podstawie rzetelnej analizy, ma obowiązek świadczenia działalności doradczej na podstawie rzetelnej analizy, wystarczającej liczby umów ubezpieczeń dostępnych na rynku, umożliwiającej mu sformułowanie zaleceń, zgodnie z kryteriami zawodowymi dotyczącymi

umowy ubezpieczenia, która w najwłaściwszy sposób spełniałaby potrzeby klienta.

3. Przed zawarciem każdej szczególnej umowy pośrednik ubezpieczeniowy określa co najmniej, na podstawie informacji dostarczonych przez klienta, wymagania i potrzeby klienta, a także uzasadnia powody decyzji o charakterze doradczym, przekazanej klientowi w sprawie danego produktu ubezpieczeniowego. Szczegóły te zmienia się zgodnie ze stopniem kompleksowości sugerowanej umowy ubezpieczenia”.

Dyrektywa 2004/39

- 8 Artykuł 1 ust. 1 dyrektywy 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych zmieniającej dyrektywę Rady 85/611/EWG i 93/6/EWG i dyrektywę 2000/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającej dyrektywę Rady 93/22/EWG (Dz.U. 2004, L 145, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 6, t. 7, s. 263) stanowi:

„Niniejszą dyrektywę stosuje się do przedsiębiorstw inwestycyjnych i rynków regulowanych”.

- 9 Artykuł 2 ust. 1 tej dyrektywy przewiduje:

„Niniejsza dyrektywa nie ma zastosowania do:

[...]

- c) osób świadczących usługi inwestycyjne, jeżeli taka usługa jest świadczona okazjonalnie w trakcie wykonywania działalności zawodowej, a działalność ta jest regulowana przez przepisy ustawowe i wykonawcze bądź kodeks etyki zawodowej, które nie wykluczają świadczenia tej usługi;

[...]

- j) osób świadczących usługi doradztwa inwestycyjnego w toku prowadzenia innego rodzaju działalności zawodowej nieobjętej niniejszą dyrektywą, pod warunkiem że świadczenie takiego doradztwa nie podlega specjalnemu wynagrodzeniu;

[...]”.

- 10 W art. 4 ust. 1 rzeczony dyrektywy znajdują się następujące definicje:

„Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się poniższe definicje:

- 1) »przedsiębiorstwo inwestycyjne« oznacza każdą osobę prawną, której regularna działalność zawodowa lub gospodarcza polega na świadczeniu jednej lub większej liczby usług inwestycyjnych na rzecz osób trzecich lub prowadzeniu jednego lub większej liczby zakresów działalności inwestycyjnej;

[...]

- 2) »usługi i działalność inwestycyjna« oznaczają usługi lub działalność wymienioną w sekcji A załącznika I odnoszące się do wszelkiego rodzaju instrumentów wymienionych w sekcji C załącznika I;

[...]

[...]

- 4) »doradztwo inwestycyjne« oznacza świadczenie na rzecz klienta usług osobistego polecenia, czy to na jego prośbę, czy z inicjatywy przedsiębiorstwa inwestycyjnego w odniesieniu do jednej lub większej liczby transakcji dotyczących instrumentów finansowych;

[...]

- 17) »instrumenty finansowe« oznacza[ją] instrumenty określone w sekcji C załącznika I;

[...]”.

- 11 Wśród usług i rodzajów działalności wymienionych w sekcji A załącznika I do owej dyrektywy znajduje się, w pkt 5 tej sekcji, doradztwo inwestycyjne.
- 12 Artykuł 19 dyrektywy 2004/39, zatytułowany „Zobowiązania dotyczące prowadzenia działalności w przypadku świadczenia usług inwestycyjnych na rzecz klientów”, przewiduje w ust. 9:

„W przypadkach gdy usługę inwestycyjną oferuje się jako część produktu finansowego, który podlega już innym przepisom prawodawstwa wspólnotowego lub wspólnym europejskim normom dotyczącym instytucji kredytowych i kredytów konsumenckich w odniesieniu do oceny ryzyka klientów lub wymogom powiadamiania, usługa ta nie podlega dodatkowo zobowiązaniom wymienionym w tym artykule”.

Dyrektywa 2014/65

- 13 Motyw 87 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz

zmieniającej dyrektywę 2002/92/WE i dyrektywę 2011/61/UE (Dz.U. 2014, L 173, s. 349) stanowi:

„Inwestycje oparte na umowie ubezpieczenia są często udostępniane klientom jako potencjalne alternatywy lub substytuty instrumentów finansowych podlegających niniejszej dyrektywie. W celu zapewnienia spójnej ochrony klientów detalicznych oraz zapewnienia równych szans dla podobnych produktów ważne jest, aby produkty inwestycyjne oparte na ubezpieczeniu podlegały odpowiednim wymogom. Wymogi ochrony inwestorów zawarte w niniejszej dyrektywie powinny być stosowane w jednakowy sposób do tych inwestycji w formie umów ubezpieczeniowych, jednakże ich różne struktury rynkowe oraz cechy produktu powodują, że szczegółowe wymogi powinny zostać określone w trwającym aktualnie przeglądzie dyrektywy 2002/92/WE, nie zaś w niniejszej dyrektywie. Przyszłe prawo Unii regulujące działalność pośredników ubezpieczeniowych i zakładów ubezpieczeniowych powinno zatem w odpowiedni sposób zapewnić spójne podejście regulacyjne dotyczące dystrybucji różnych produktów finansowych, które zaspokajają podobne potrzeby inwestorów i dlatego też wiążą się z podobnymi wyzwaniem, jeżeli chodzi o ochronę inwestorów. [...] Te nowe wymogi dotyczące produktów inwestycyjnych opartych na ubezpieczeniu powinny zostać określone w dyrektywie 2002/92/WE”.

- 14 Artykuł 91 dyrektywy 2014/65 zawiera zmiany wprowadzane do treści dyrektywy 2002/92. Artykuł 2 pkt 3 akapit drugi tej ostatniej dyrektywy otrzymał następujące brzmienie:

„Z wyjątkiem rozdziału III A niniejszej dyrektywy działalności tej, w przypadku gdy jest prowadzona przez zakład ubezpieczeń lub pracownika zakładu ubezpieczeń podlegającego odpowiedzialności tego zakładu, nie uznaje się za pośrednictwo ubezpieczeniowe lub dystrybucję ubezpieczeń”.

- 15 W rzeczonym art. 2 dodano pkt 13, który definiuje „produkt inwestycyjny oparty na ubezpieczeniu” jako „produkt ubezpieczeniowy zapewniający wartość w dniu zapadalności lub wartość wykupu, w przypadku gdy ta wartość w dniu zapadalności lub wartość wykupu jest całkowicie lub częściowo narażona, bezpośrednio lub pośrednio, na wahania rynków”, z pewnymi wyjątkami.

- 16 Do dyrektywy 2002/92 został wprowadzony rozdział III A, zatytułowany „Dodatkowe wymogi w zakresie ochrony klientów dotyczące produktów inwestycyjnych opartych na ubezpieczeniu”. Zgodnie z treścią zawartego w tym rozdziale art. 13a, zatytułowanego „Zakres”:

„Z zastrzeżeniem wyjątku określonego w art. 2 ust. 3 akapit drugi niniejszy rozdział określa dodatkowe wymogi wobec działalności pośrednictwa ubezpieczeniowego i sprzedaży bezpośredniej prowadzonej przez zakłady

ubezpieczeń, jeżeli jest prowadzona w odniesieniu do sprzedaży produktów inwestycyjnych opartych na ubezpieczeniu. Działalność ta stanowi dystrybucję ubezpieczeń”.

Prawo szwedzkie

17 Zgodnie z rozdziałem 1 § 1 akapit drugi lagen (2005:405) om försäkringsförmedling [ustawy (2005:405) w sprawie pośrednictwa ubezpieczeniowego, zwanej dalej „ustawą w sprawie pośrednictwa ubezpieczeniowego”]:

„Pośrednictwo ubezpieczeniowe oznacza każdą działalność zawodową polegającą na:

- 1) przedstawianiu lub proponowaniu umów ubezpieczenia lub przeprowadzaniu innych prac przygotowawczych do zawarcia umów ubezpieczenia,
- 2) zawieraniu umów ubezpieczenia na rzecz osób trzecich lub
- 3) udzielaniu pomocy w administrowaniu umowami ubezpieczenia i wykonywaniu takich umów”.

18 Zgodnie z rozdziałem 2 § 1 owej ustawy działalność polegająca na pośrednictwie ubezpieczeniowym może być – z pewnymi wyjątkami – prowadzona wyłącznie po uzyskaniu zezwolenia wydawanego przez Finansinspektionen (organ nadzoru finansowego). Zezwolenie takie podlega pewnym wymogom. Z § 5 pkt 4 oraz § 6 pkt 2 tego rozdziału wynika, iż jednym z wymogów jest posiadanie ubezpieczenia pokrywającego odpowiedzialność pośrednika ubezpieczeniowego, który spowoduje szkodę w wyniku niewykonania przez niego spoczywających na nim zobowiązań.

19 Rozdział 5 § 4 ustawy w sprawie pośrednictwa ubezpieczeniowego przewiduje, że pośrednik ubezpieczeniowy powinien dostosować swoje doradztwo do celów i potrzeb klienta oraz zalecać rozwiązania, które są odpowiednie dla klienta. W przypadku gdy klient jest osobą fizyczną, zwracającą się do pośrednika zasadniczo w celach niezwiązanych z jej działalnością gospodarczą, pośrednik powinien również odradzać mu korzystanie z produktów, które nie są odpowiednie do jego potrzeb, jego sytuacji ekonomicznej bądź z uwagi na inne okoliczności.

20 Zgodnie z rozdziałem 5 § 7 tej ustawy pośrednik ubezpieczeniowy, który umyślnie lub wskutek niedbalstwa nie wykonuje swoich zobowiązań wynikających z § 4 tej ustawy, jest zobowiązany do naprawienia szkody czysto majątkowej wyrządzonej wskutek tego między innymi klientowi.

Postępowania główne i pytania prejudycjalne

Sprawa Strobel i in. przeciwko Länsförsäkringarowi

- 21 Connecta Fond och Försäkring AB (zwana dalej „Connectą” lub „przedsiębiorstwem Connecta”), będąca zarejestrowanym przedsiębiorstwem pośrednictwa ubezpieczeniowego, prowadziła swoją działalność zasadniczo w latach 2004–2010, otrzymawszy zezwolenie od organu nadzoru finansowego. Przedsiębiorstwo to zawarło z Länsförsäkringarem umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wymaganą na podstawie ustawy w sprawie pośrednictwa ubezpieczeniowego.
- 22 W okresie kilku lat szereg osób przekazało przedsiębiorstwu Connecta pieniądze w celu zainwestowania ich w „produkt obligacji korporacyjnych Connecty”, który miał być powiązany z ubezpieczeniem na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym. W zamian osoby te otrzymały określone dokumenty wystawione przez Connectę. Niemniej jednak okazało się później, że dyrektor zarządzający przedsiębiorstwa Connecta przywłaszczył sobie rzeczony sumy pieniędzy. Zawiadomiono o tym policję, a zezwolenie posiadane przez przedsiębiorstwo Connecta zostało cofnięte. Dyrektor zarządzający zmarł w listopadzie 2010 r. W grudniu 2010 r. została ogłoszona upadłość w stosunku do spadku po nim, jak i upadłość przedsiębiorstwa Connecta. W latach 2004–2010 przedsiębiorstwo Connecta prowadziło również rzeczywistą działalność w zakresie pośrednictwa ubezpieczeniowego.
- 23 Strobel i in., którzy utracili w ten sposób sumy pieniędzy, wytoczyli powództwo przeciwko Länsförsäkringarowi, żądając zapłaty odszkodowania na podstawie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadanego przez przedsiębiorstwo Connecta, z tego względu, że przedsiębiorstwo to było zobowiązane do wypłacenia odszkodowania na mocy rozdziału 5 § 7 ustawy w sprawie pośrednictwa ubezpieczeniowego. Podnieśli oni, że polecili przedsiębiorstwu Connecta zainwestowanie ich pieniędzy w ubezpieczenie na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i że w związku z tym usługa ta stanowiła formę pośrednictwa ubezpieczeniowego.
- 24 Länsförsäkringar podniósł między innymi, że szkoda nie powstała w związku z działalnością objętą ubezpieczeniem, ponieważ chodziło o produkty fikcyjne. Jej zdaniem działania dyrektora zarządzającego przedsiębiorstwa Connecta nie wchodzą w zakres działalności pośrednictwa ubezpieczeniowego.
- 25 Sąd pierwszej instancji uwzględnił powództwo Strobela i in. Sąd ów stwierdził, że zamierzali oni zawrzeć ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i że mogli mieć uzasadnione przekonanie, że chodzi o pośrednictwo przy zawieraniu rzeczywistych umów ubezpieczenia. Sąd pierwszej instancji podkreślił, iż w świetle ochrony

konsumentów zasadne postrzeganie przez Strobela i in. zamiarów dyrektora zarządzającego przedsiębiorstwa Connecta prowadzi do wniosku, że był to przypadek pośrednictwa ubezpieczeniowego. Sąd ów uznał również, iż ze względu na to, że takie pośrednictwo obejmuje prace przygotowawcze oraz że przedsiębiorstwo Connecta prowadziło także rzeczywistą działalność w zakresie pośrednictwa ubezpieczeniowego, okoliczności faktyczne, które miały miejsce, mieszczą się obiektywnie w zakresie pojęcia „pośrednictwa ubezpieczeniowego”.

- 26 Sąd apelacyjny, który rozpatrywał apelację od tego orzeczenia, uznał, że zasada ochrony konsumentów nie wymaga przypisania jakiegokolwiek wagi subiektywnemu mniemaniu klienta, czym jest pośrednictwo ubezpieczeniowe oraz że w niniejszej sprawie, obiektywnie rzecz biorąc, nie był to przypadek pośrednictwa ubezpieczeniowego.
- 27 Högsta domstolen (sąd najwyższy, Szwecja) zauważa, że zgodnie z art. 2 pkt 3 dyrektywy 2002/92 pojęcie „pośrednictwa ubezpieczeniowego” obejmuje także prace przygotowawcze i aby dyrektywa ta miała zastosowanie, nie jest więc wymagane, aby umowa ubezpieczenia została rzeczywiście zawarta. Sąd ów ma jednak wątpliwości co do znaczenia w tym zakresie zamiaru pośrednika ubezpieczeniowego dotyczącego zawarcia takiej umowy oraz postrzegania konsumenta.

Sprawa Länsförsäkringar/Dödsboet efter Ingvar Mattsson

- 28 W styczniu 2010 r., po zasięgnięciu porady u pracownika spółki European Wealth Management Group AB (zwanej dalej „EWMG”), będącej przedsiębiorstwem pośrednictwa ubezpieczeniowego, Ingvar Mattsson zainwestował w ramach ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym kwotę 500 000 SEK (koron szwedzkich) (około 50 000 EUR) w certyfikat inwestycyjny będący strukturyzowanym instrumentem finansowym. Następnie inwestycja ta straciła całą swoją wartość.
- 29 EWMG zawarło z Länsförsäkringarem umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przewidzianą w ustawie w sprawie pośrednictwa ubezpieczeniowego. Zgodnie z warunkami tego ubezpieczenia obejmuje ono działalność prowadzoną na podstawie owej ustawy i zawiera obowiązek wypłacenia odszkodowania na mocy rozdziału 5 § 7 tej ustawy.
- 30 Ze względu na to, że ogłoszono upadłość EWMG, I. Mattsson wytoczył powództwo przeciwko Länsförsäkringarowi. Podniósł on po pierwsze, że EWMG umyślnie bądź wskutek niedbalstwa nie wykonał swoich zobowiązań przewidzianych w rozdziale 5 § 4 ustawy w sprawie pośrednictwa ubezpieczeniowego i w konsekwencji został zobowiązany do wypłacenia mu

odszkodowania. Po drugie, zachowanie to stanowiło przypadek objęty umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, którą zawarł EWMG.

- 31 Länsförsäkringar przyznał, że pośrednictwo dotyczące ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym jest jako takie objęte zakresem zastosowania przepisów ustawy w sprawie pośrednictwa ubezpieczeniowego. Länsförsäkringar podniósł jednak w szczególności, że doradztwo udzielone przez EWMG nie dotyczyło ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, lecz inwestycji w instrument finansowy, który był powiązany z tym ubezpieczeniem. W konsekwencji doradztwo to nie było objęte rzeczonym ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej.
- 32 Ze względu na to, że sąd pierwszej instancji i sąd apelacyjny uwzględniły powództwo I. Mattssona, Länsförsäkringar wniósł skargę do Högsta domstolen (sądu najwyższego), przyznając jednak, że EWMG działał w sposób niedbały. Ten ostatni sąd powziął wątpliwości, czy doradztwo udzielone w ramach ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, które samo w sobie nie dotyczy zawarcia umowy ubezpieczenia, lecz inwestowania kapitału, wchodzi w zakres stosowania dyrektywy 2002/92, którą do prawa szwedzkiego transponuje ustawa w sprawie pośrednictwa ubezpieczeniowego, czy w zakres stosowania dyrektywy 2004/39, czy też w zakres stosowania obu tych dyrektyw.
- 33 W tych okolicznościach Högsta domstolen (sąd najwyższy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1 a) Czy w zakres stosowania dyrektywy [2002/92] wchodzi czynność pośrednika ubezpieczeniowego dokonana w sytuacji, gdy nie miał on zamiaru zawarcia rzeczywistej umowy ubezpieczenia? Czy ma znaczenie okoliczność, że taki zamiar nie występował przed rozpoczęciem czynności bądź zanikł dopiero później?
- b) Czy w sytuacji przewidzianej w pytaniu pierwszym lit. a) ma znaczenie okoliczność, że pośrednik ubezpieczeniowy prowadził rzeczywistą działalność w zakresie pośrednictwa ubezpieczeniowego równoległe z fikcyjną działalnością?
- c) Czy, również w sytuacji przewidzianej w pytaniu pierwszym lit. a), ma znaczenie okoliczność, iż czynności te wydały się klientowi na pierwszy rzut oka pracami przygotowawczymi do zawarcia umowy ubezpieczenia? Czy ma jakiegokolwiek znaczenie okoliczność, iż w mniemaniu klienta, niezależnie od tego, czy było ono zasadne, miał on do czynienia z przypadkiem pośrednictwa ubezpieczeniowego?

- 2 a) Czy dyrektywa [2002/92] obejmuje swoim zakresem doradztwo finansowe lub innego rodzaju, świadczone w związku z pośrednictwem ubezpieczeniowym, które nie zmierza do podpisania lub przedłużenia umowy ubezpieczenia? Jakie przepisy mają w tym względzie zastosowanie, w szczególności w odniesieniu do doradztwa w przedmiocie inwestowania kapitału w ramach ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym?
- b) Czy doradztwo, o którym mowa w pytaniu drugim lit. a), w sytuacji gdy z definicji stanowi ono doradztwo inwestycyjne w rozumieniu dyrektywy [2004/39], wchodzi również w zakres stosowania przepisów tej dyrektywy, czy też wchodzi wyłącznie w zakres jej stosowania zamiast w zakres stosowania dyrektywy [2002/92]? Jeżeli doradztwo to wchodzi również w zakres stosowania dyrektywy [2004/39], przepisy której z tych dyrektyw mają wówczas pierwszeństwo?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

- 34 Poprzez pytanie pierwsze, którego wszystkie części należy zbadać łącznie, sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 2 pkt 3 dyrektywy 2002/92 należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „pośrednictwa ubezpieczeniowego” obejmuje przeprowadzenie prac przygotowawczych do zawarcia umowy ubezpieczenia, nawet wobec braku zamiaru odnośnego pośrednika ubezpieczeniowego do zawarcia rzeczywistej umowy ubezpieczenia.
- 35 Z art. 1 ust. 1 dyrektywy 2002/92 wynika, że zakres stosowania tej dyrektywy obejmuje w szczególności wykonywanie działalności polegającej na pośrednictwie ubezpieczeniowym, dla której owa dyrektywa ustanawia zasady.
- 36 W związku z tym pojęcie „pośrednictwa ubezpieczeniowego” zostało zdefiniowane w art. 2 pkt 3 akapit pierwszy rzeczony dyrektywy jako „działalność polegająca na wprowadzaniu, proponowaniu lub przeprowadzaniu innych prac przygotowawczych do zawarcia umów ubezpieczenia lub zawieraniu takich umów, lub udzielaniu pomocy w administrowaniu i wykonywaniu takich umów, w szczególności w przypadku roszczenia”.
- 37 Z tego, że wymienione w owym przepisie rodzaje działalności zostały przedstawione jako alternatywy, wynika, iż każda z nich stanowi sama w sobie działalność pośrednictwa ubezpieczeniowego. Jak przyznają sąd odsyłający i wszyscy zainteresowani, o których mowa w art. 23 statutu Trybunału

Sprawiedliwości Unii Europejskiej, którzy wypowiedzieli się w tym przedmiocie w ich uwagach na piśmie, przeprowadzenie prac przygotowawczych do zawarcia umów ubezpieczenia wchodzi w zakres pojęcia „pośrednictwa ubezpieczeniowego” niezależnie od tego, czy skutkuje zawarciem takich umów, czy też nie.

- 38 Niemniej jednak Länsförsäkringar jest zdania, że takie prace przygotowawcze stanowią pośrednictwo ubezpieczeniowe w rozumieniu art. 2 pkt 3 dyrektywy 2002/92 wyłącznie wtedy, gdy przy ich przeprowadzaniu pośrednik ubezpieczeniowy ma zamiar doprowadzić do zawarcia rzeczywistych umów ubezpieczenia. Länsförsäkringar uważa zatem, że w sprawie Stobel i in./Länsförsäkringar nie doszło do pośrednictwa ubezpieczeniowego, gdyż dyrektor zarządzający przedsiębiorstwa Connecta przywłaszczył kwoty uiszczone przez Stobela i in. w owej sprawie, podczas gdy kwoty te były przeznaczone na zawarcie tych umów.
- 39 W celu ustalenia, czy wykonywanie działalności pośrednictwa ubezpieczeniowego polegającej na przeprowadzaniu prac przygotowawczych do zawarcia umów ubezpieczenia w rozumieniu rzeczonoego przepisu jest uzależnione od istnienia zamiaru pośrednika ubezpieczeniowego zawarcia tych umów, należy przypomnieć, że przy dokonywaniu wykładni przepisu prawa Unii należy uwzględniać nie tylko jego brzmienie, ale również jego kontekst oraz cele uregulowania, którego część on stanowi (zob. w szczególności wyrok z dnia 23 stycznia 2018 r., Piotrowski, C-367/16, EU:C:2018:27, pkt 40 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 40 W odniesieniu najpierw do brzmienia art. 2 pkt 3 dyrektywy 2002/92, w szczególności z wyrazów „działalność”, „wprowadzanie”, „proponowanie”, „przeprowadzanie” i „udzielanie pomocy” wynika, że pojęcie „pośrednictwa ubezpieczeniowego” zostało tam zdefiniowane poprzez odniesienie się tylko do czynności obiektywnie wykonywanych przez pośrednika ubezpieczeniowego. Natomiast żaden z wyrazów użytych w tym przepisie nie może być interpretowany jako wskazujący, że działalnościami, o których tam mowa, musi – w celu uznania ich za pośrednictwo ubezpieczeniowe – towarzyszyć szczególny zamiar po stronie tego pośrednika.
- 41 Następnie, co się tyczy kontekstu rzeczonoego przepisu, art. 4 ust. 4 dyrektywy 2002/92 zobowiązuje państwa członkowskie do podjęcia wszelkich niezbędnych środków w celu ochrony konsumentów przed niezdolnością pośrednika ubezpieczeniowego do przekazania składki do zakładu ubezpieczenia. Jako że nie wskazano inaczej, należy stwierdzić, że przepis ów dotyczy ochrony klientów przed wszelką niezdolnością rzeczonoego pośrednika do dokonania takiego przekazania, bez względu na tego przyczyny. W konsekwencji ochrona ta powinna pokrywać niemożność przekazania wskazanej składki do zakładu ubezpieczenia również wtedy, gdy pracownik

przedsiębiorstwa pośrednictwa ubezpieczeniowego przywłaszczył ją sobie w ramach przeprowadzania prac przygotowawczych do zawarcia umowy ubezpieczenia.

- 42 Wreszcie należy przypomnieć, że dyrektywa ta ma w szczególności za cel, jak wynika to z jej motywów 8, 9 i 17, poprawę ochrony konsumentów w zakresie pośrednictwa ubezpieczeniowego. W związku z tym, jak wskazano w owym motywie 9, wszystkie osoby i instytucje rozpowszechniające produkty ubezpieczeniowe muszą być objęte rzeczoną dyrektywą. Tymczasem, po pierwsze, uzależnienie objęcia działalnością zakresem stosowania owej dyrektywy od subiektywnego zamiaru pośrednika ubezpieczeniowego, który tę działalność prowadzi, byłoby sprzeczne z zasadą pewności prawa ze szkodą dla klientów tego pośrednika. Po drugie, jak zauważa Komisja Europejska, taka sytuacja prawna skutkowałaby tym, że pośrednik ubezpieczeniowy mógłby powoływać się na swoje własne zachowanie mające znamiona oszustwa w celu uniknięcia odpowiedzialności względem klientów spoczywającej na nim na mocy dyrektywy 2002/92.
- 43 Z powyższego wynika, że przeprowadzenie prac przygotowawczych do zawarcia umów ubezpieczenia jest pojęciem obiektywnym. Stanowi ono więc działalność pośrednictwa ubezpieczeniowego w rozumieniu art. 2 pkt 3 owej dyrektywy, niezależnie od zamiaru pośrednika ubezpieczeniowego w zakresie zawarcia lub nie rzeczonych umów.
- 44 Oznacza to, że moment, w którym nie istnieje zamiar pośrednika do zawarcia umów ubezpieczenia, a także subiektywne postrzeganie przez odnośnych klientów dotyczące działalności rzeczzonego pośrednika polegającej na przeprowadzaniu prac przygotowawczych do zawarcia umów ubezpieczenia nie mają znaczenia dla kwalifikacji tej działalności jako pośrednictwa ubezpieczeniowego w rozumieniu wskazanego przepisu.
- 45 W konsekwencji na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, że art. 2 pkt 3 dyrektywy 2002/92 należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „pośrednictwa ubezpieczeniowego” obejmuje przeprowadzenie prac przygotowawczych zawarcia umowy ubezpieczenia, nawet wobec braku zamiaru odnośnego pośrednika ubezpieczeniowego do zawarcia rzeczywistej umowy ubezpieczenia.

W przedmiocie pytania drugiego

- 46 Poprzez pytanie drugie, którego dwie części należy zbadać łącznie, sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy doradztwo finansowe dotyczące inwestowania kapitału udzielone w ramach pośrednictwa ubezpieczeniowego w zakresie zawarcia umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym wchodzi w zakres stosowania dyrektywy 2002/92, czy

też w zakres stosowania dyrektywy 2004/39, a w przypadku gdyby wchodziło ono w zakres stosowania obu tych dyrektyw, czy stosowanie jednej z tych dyrektyw powinno mieć pierwszeństwo przed stosowaniem drugiej dyrektywy.

W przedmiocie stosowania dyrektywy 2002/92

- 47 Jak wynika z pkt 35 i 36 niniejszego wyroku, aby wchodzić w przedmiotowy zakres stosowania dyrektywy 2002/92, dana działalność musi odpowiadać jednej z działalności wskazanych w art. 2 pkt 3 owej dyrektywy, który to przepis definiuje pojęcie „pośrednictwa ubezpieczeniowego”.
- 48 Ponieważ każda działalność wymieniona w owym przepisie dotyczy umowy ubezpieczenia, w pierwszej kolejności należy zbadać, czy umowa ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, taka jak ta rozpatrywana w postępowaniu głównym, stanowi „umowę ubezpieczenia” w rozumieniu rzeczzonego przepisu.
- 49 W tym względzie należy przypomnieć, że dyrektywa 2002/92 nie zawiera żadnej definicji pojęcia „umowy ubezpieczenia” ani nie odsyła w sposób wyraźny do prawa państw członkowskich w tym zakresie. Podobnie, tak jak to wynika zarówno z wymogów dotyczących jednolitego stosowania prawa Unii, jak i z zasady równości, zakresu terminu „umowa ubezpieczenia” należy poszukiwać z uwzględnieniem kontekstu, w który wpisuje się ta dyrektywa, i powinien on znaleźć w całej Unii Europejskiej autonomiczną i jednolitą wykładnię (zob. analogicznie wyrok z dnia 1 marca 2012 r., González Alonso, C-166/11, EU:C:2012:119, pkt 25 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 50 Otóż Trybunał miał już okazję w innych kontekstach orzec, że transakcje ubezpieczeniowe charakteryzują się, w sposób ogólnie przyjęty, tym, że ubezpieczyciel zobowiązuje się, w zamian za zapłatę składki z góry, do zapewnienia ubezpieczonemu, w razie urzeczywistnienia się ryzyka objętego ubezpieczeniem, świadczenia uzgodnionego przy zawarciu umowy (wyroki: z dnia 25 lutego 1999 r., CPP, C-349/96, EU:C:1999:93, pkt 17; z dnia 26 marca 2015 r., Litaksa, C-556/13, EU:C:2015:202, pkt 28). Takie transakcje z natury oznaczają istnienie stosunku umownego pomiędzy podmiotem świadczącym usługę ubezpieczenia a osobą, której ryzyka są objęte ubezpieczeniem, czyli ubezpieczonym (wyrok z dnia 17 marca 2016 r., Aspiro, C-40/15, EU:C:2016:172, pkt 23 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 51 Wynika stąd, że aby wchodzić w zakres pojęcia „umowy ubezpieczenia”, o którym mowa w art. 2 pkt 3 dyrektywy 2002/92, umowa ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, taka jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, powinna regulować zapłatę składki przez ubezpieczonego oraz, w zamian za tę zapłatę, świadczenie usługi przez ubezpieczyciela w przypadku śmierci ubezpieczonego lub wystąpienia innego

zdarzenia przewidzianego w tej umowie. W niniejszej sprawie wydaje się, z zastrzeżeniem dokonania weryfikacji przez sąd odsyłający, że rozpatrywana w postępowaniu głównym umowa stanowi umowę ubezpieczenia w rozumieniu wyżej przywołanego przepisu, co zresztą nie zostało zakwestionowane przez Länsförsäkringar.

- 52 W drugiej kolejności pojawia się zatem kwestia, czy doradztwo finansowe takie jak rozpatrywane w postępowaniu głównym może wchodzić w zakres działalności wymienionych w art. 2 pkt 3 dyrektywy 2002/92, jeżeli zostało udzielone w ramach pośrednictwa ubezpieczeniowego dotyczącego zawarcia umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym.
- 53 W tym względzie należy stwierdzić, że działalności te zostały określone w sposób szeroki. W szczególności działalności te polegają nie tylko na przedstawianiu i proponowaniu umów ubezpieczenia, lecz także na przeprowadzaniu innych prac przygotowawczych do zawarcia tych umów, przy czym charakter wskazanych prac przygotowawczych nie jest w żaden sposób ograniczony.
- 54 Według sądu odsyłającego rozpatrywane w postępowaniu głównym doradztwo finansowe dotyczyło inwestowania kapitału w certyfikat inwestycyjny w ramach pośrednictwa ubezpieczeniowego. Ponadto z uwag na piśmie rządu szwedzkiego wynika, że kapitał ów składał się ze składek ubezpieczeniowych uiszczanych w omawianym produkcie. Należy zatem stwierdzić, że wspomniane inwestowanie stanowi integralną część umowy ubezpieczenia oraz że, w konsekwencji, doradztwo dotyczące tego inwestowania wchodzi w zakres prac przygotowawczych do zawarcia rzeczonych umów ubezpieczenia.
- 55 Wykładnia taka jest również zgodna z celem realizowanym przez dyrektywę 2002/92, zmierzającym, jak zostało to przypomniane w pkt 42 niniejszego wyroku, do poprawy ochrony konsumentów w zakresie pośrednictwa ubezpieczeniowego. Wynika z tego bowiem, że rozpatrywane w postępowaniu głównym doradztwo podlega w szczególności wymogom znajdującym się w art. 12 ust. 2 i 3 owej dyrektywy, na mocy których pośrednik ubezpieczeniowy, gdy informuje klienta, że świadczy usługi doradcze na podstawie rzetelnej analizy, ma obowiązek po pierwsze świadczenia działalności doradczej na podstawie analizy wystarczającej liczby umów ubezpieczeń dostępnych na rynku, aby zalecić tę umowę, która jest dostosowana do potrzeb tego klienta, oraz po drugie określenia, przed zawarciem szczególnej umowy ubezpieczenia, co najmniej wymagań i potrzeb rzezonego klienta, a także powodów uzasadniających każde doradztwo udzielone w sprawie danego produktu ubezpieczeniowego, przy czym szczegóły te powinny być dostosowane w zależności od stopnia kompleksowości proponowanej umowy ubezpieczenia.

- 56 Wykładnię, o której mowa w pkt 54 niniejszego wyroku, potwierdza także dyrektywa 2014/65, która nie obowiązywała w czasie zaistnienia okoliczności faktycznych postępowania głównego, a która zmieniła dyrektywę 2002/92 poprzez dodanie nowego rozdziału III A, zatytułowanego „Dodatkowe wymogi w zakresie ochrony klientów dotyczące produktów inwestycyjnych opartych na ubezpieczeniu”. Produkty te są obecnie zdefiniowane w art. 2 dyrektywy 2002/92, w nowym pkt 13, jako produkty ubezpieczeniowe zapewniające wartość w dniu zapadalności lub wartość wykupu, w przypadku gdy ta wartość w dniu zapadalności lub wartość wykupu jest całkowicie lub częściowo narażona, bezpośrednio lub pośrednio, na wahania rynków.
- 57 Otóż z definicji tej wynika, że produkt inwestycyjny oparty na ubezpieczeniu zawiera, tak jak rozpatrywana w postępowaniu głównym umowa ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, element inwestycyjny, którego zmiana zależy od rozwoju rynku finansowego. Dyrektywa 2014/65 nie wprowadziła jednak zmian w definicji pośrednictwa ubezpieczeniowego znajdującej się w art. 2 pkt 3 akapit pierwszy dyrektywy 2002/92, co oznacza, że doradztwo dotyczące takiego elementu inwestycyjnego stanowi zdefiniowaną w tym przepisie działalność pośrednictwa ubezpieczeniowego. Ponadto fakt, iż rzeczony rozdział III A zawiera „dodatkowe” wymogi co do produktów inwestycyjnych opartych na ubezpieczeniu, wskazuje, że pośrednictwo takich produktów wchodziło już w zakres stosowania dyrektywy 2002/92 przed jej zmianą przez dyrektywę 2014/65.
- 58 Z powyższych rozważań wynika, że doradztwo finansowe dotyczące inwestowania kapitału udzielone w ramach pośrednictwa ubezpieczeniowego dotyczącego zawarcia umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym wchodzi w zakres stosowania dyrektywy 2002/92.

W przedmiocie stosowania dyrektywy 2004/39

- 59 W odniesieniu do dyrektywy 2004/39 należy co prawda stwierdzić, że rozpatrywane w postępowaniu głównym doradztwo finansowe może samo w sobie wchodzić w zakres pojęcia „doradztwa inwestycyjnego” zdefiniowanego w art. 4 ust. 1 pkt 4 owej dyrektywy, pod warunkiem że dana inwestycja może zostać uznana za „instrument finansowy”, który zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 17 tej dyrektywy określony jest w sekcji C załącznika I do rzeczony dyrektywy.
- 60 Takie doradztwo finansowe mogłoby zatem co do zasady wchodzić w przedmiotowy zakres stosowania dyrektywy 2004/39 w zakresie, w jakim na mocy art. 4 ust. 1 pkt 2 i sekcji A pkt 5 załącznika I do tej dyrektywy stanowi ono usługę inwestycyjną oraz w zakresie, w jakim zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 1 rzeczony dyrektywy pośrednik ubezpieczeniowy może zostać uznany za

„przedsiębiorstwo inwestycyjne”, gdyż udziela on tego doradztwa w ramach regularnej działalności zawodowej lub gospodarczej.

- 61 Niemniej art. 2 lit. c) dyrektywy 2004/39 wyłącza z zakresu stosowania tej dyrektywy osoby świadczące usługi inwestycyjne, jeżeli taka usługa jest świadczona okazjonalnie w trakcie wykonywania działalności zawodowej, a działalność ta jest regulowana przez przepisy ustawowe i wykonawcze bądź kodeks etyki zawodowej, które nie wykluczają świadczenia tej usługi.
- 62 Należy natomiast stwierdzić, że zgodnie z art. 2 pkt 5 dyrektywy 2002/92 działalność zawodowa pośrednika ubezpieczeniowego polega na pośrednictwie ubezpieczeniowym. W zakresie, w jakim pośrednik taki oferuje – spośród dostępnych produktów ubezpieczenia – produkt taki jak rozpatrywane w postępowaniu głównym ubezpieczenie na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, należy uznać, że doradztwo dotyczące inwestowania kapitału określonego przez ów produkt jest udzielane dodatkowo, gdyż doradztwo to jest udzielane w ramach działalności pośrednictwa dotyczącego zawarcia umowy ubezpieczenia, która to działalność podlega przepisom prawa Unii, a mianowicie przepisom dyrektywy 2002/92.
- 63 Okoliczność podniesiona przez rząd szwedzki w uwagach na piśmie, że pośrednik ubezpieczeniowy udziela takiego doradztwa w sposób regularny lub często, jest zatem bez znaczenia, ponieważ doradztwo to jest każdorazowo udzielane w ramach pośrednictwa dotyczącego zawarcia umowy ubezpieczenia.
- 64 Wyłączenie przewidziane w art. 2 lit. c) dyrektywy 2004/39 jest ponadto zgodne z systematyką tej dyrektywy, jako że – pod pewnymi warunkami – z zakresu stosowania tej dyrektywy lub z wynikających z niej zobowiązań wyłączone są usługi inwestycyjne lub działalność inwestycyjna, które są oferowane w ramach innej działalności regulowanej. Artykuł 2 lit. j) owej dyrektywy przewiduje wyłączenie z zakresu zastosowania rzeczonyj dyrektywy osób świadczących usługi doradztwa inwestycyjnego w toku prowadzenia innego rodzaju działalności zawodowej nieobjętego tą dyrektywą, pod warunkiem że świadczenie takiego doradztwa nie podlega specjalnemu wynagrodzeniu.
- 65 Podobnie art. 19 ust. 9 dyrektywy 2004/39 przewiduje, że usługa inwestycyjna oferowana jako część innego produktu finansowego, który podlega już innym przepisom prawodawstwa Unii lub pewnym wspólnym europejskim normom, nie podlega dodatkowo zobowiązaniom wymienionym w owym art. 19, nawet jeśli zobowiązania ta nie są identyczne z tymi przewidzianymi we wskazanych przepisach lub normach (zob. podobnie wyrok z dnia 30 maja 2013 r., Genil 48 i Comercial Hostalera de Grandes Vinos, C-604/11, EU:C:2013:344, pkt 45, 46).

- 66 W przeciwieństwie do tego, co podnoszą Länsförsäkringar i rząd szwedzki w uwagach na piśmie, twierdzenie, zgodnie z którym przepisy dyrektywy 2004/39 przewidują zasady ochrony w zakresie usług inwestycyjnych szersze niż te określone w dyrektywie 2002/92, nawet jeśli twierdzenie to jest prawidłowe, nie może samo w sobie spowodować objęcia doradztwa takiego jak to rozpatrywane w postępowaniu głównym zakresem stosowania dyrektywy 2004/39, której art. 2 lit. c) wyłącza takie doradztwo, gdy jest ono udzielane w ramach pośrednictwa ubezpieczeniowego dotyczącego zawarcia umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym.
- 67 W tym względzie dyrektywa 2014/65, która uchyla dyrektywę 2004/39 i stanowi jej przekształcenie, wprowadziła – jak wynika z jej motywu 87 – do dyrektywy 2002/92 nowe wymagania zwiększające poziom ochrony inwestorów w odniesieniu do produktów inwestycyjnych opartych na ubezpieczeniu w celu zapewnienia w prawie Unii regulującym działalność pośredników ubezpieczeniowych i zakładów ubezpieczeniowych spójne podejście regulacyjne dotyczące dystrybucji różnych produktów finansowych.
- 68 Dodatkowo motyw ów przemawia za wykładnią, zgodnie z którą doradztwo rozpatrywane w postępowaniu głównym nie wchodzi w zakres stosowania dyrektywy 2004/39, gdyż wskazuje on, że wymogi z dyrektywy 2014/65 w zakresie ochrony inwestorów powinny być stosowane w jednakowy sposób do produktów inwestycyjnych opartych na ubezpieczeniu, co oznacza, że produkty te nie podlegały zasadom ochrony przewidzianym w dyrektywie 2004/39.
- 69 Z powyższego wynika, że doradztwo finansowe dotyczące inwestowania kapitału udzielone w ramach pośrednictwa ubezpieczeniowego dotyczącego zawarcia umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym nie wchodzi w zakres stosowania dyrektywy 2004/39.
- 70 W konsekwencji na pytanie drugie należy odpowiedzieć, że doradztwo finansowe dotyczące inwestowania kapitału udzielone w ramach pośrednictwa ubezpieczeniowego dotyczącego zawarcia umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym wchodzi w zakres stosowania dyrektywy 2002/92, a nie w zakres stosowania dyrektywy 2004/39.

W przedmiocie kosztów

- 71 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Artykuł 2 pkt 3 dyrektywy 2002/92/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie pośrednictwa ubezpieczeniowego należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „pośrednictwa ubezpieczeniowego” obejmuje przeprowadzenie prac przygotowawczych do zawarcia umowy ubezpieczenia, nawet wobec braku zamiaru odnośnego pośrednika ubezpieczeniowego zawarcia rzeczywistej umowy ubezpieczenia.**
- 2) **Doradztwo finansowe dotyczące inwestowania kapitału udzielone w ramach pośrednictwa ubezpieczeniowego dotyczącego zawarcia umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym wchodzi w zakres stosowania dyrektywy 2002/92, a nie w zakres stosowania dyrektywy 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych zmieniającej dyrektywę Rady 85/611/EWG i 93/6/EWG i dyrektywę 2000/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającą dyrektywę Rady 93/22/EWG.**

Podpisy